
HERNÁDBÚD KÖZSÉG
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
KONCEPCIÓ
2018.

---

1. JÖVŐKÉP

1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan

Hernádbúd értékeit és földrajzi helyzetéből adódó előnyeit jól kihasználó, tudatosan fejlődő, otthonos település.

A község rendezett környezetbarát lakóhellyé válik a jövőben. Népességmegtartó ereje növekedni fog, az ökoturizmus egyik célterületévé válik. A gyalogtúrák és vízi turizmus és a sporthorgászat fontos célterületévé válik.

1.2. A Település jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan.

A település elsősorban a turizmus számára jelent regionális, sőt országos szinten is jelenthet vonzerőt. A turizmus fejlesztésének mottója lehet” A Település megismerése”

Ebben szerepet játszhatnak a rendezvények, pl. sporthorgászat, falu nap, ökogazdálkodási programokban való részvétel, vízi túrák, térségi területi túrák szervezése stb.

1.3. A településfejlesztési elvek rögzítése

Partner településekkel való kapcsolat erősítése közös célok megkeresése

Környezeti és természeti értékek megőrzése

A helyi identitás erősítése

Fenntarthatóság

A fenntarthatóság olyan fejlődési folyamatot jelent, amely kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy csökkentené a jövő generációk képességét arra, hogy saját szükségleteiket kielégítsék. A megelőzésre, az erőforrások takarékos használatára, a szennyezések minimalizálására, az újrahasznosításra kell törekedni pontos tervezéssel, a gondos megvalósítással és figyelmes használattal. Fontos hangsúly a klímavédelemre.

Partnerség

A település fejlesztés közös ügy, amely csak akkor lehet eredményes, ha mindenki – a maga szintjén, kompetencia területén – ehhez hozzájárul. A tervezés és a megvalósítás során valódi partnerségnek kell kialakulnia az egyes szereplők céljainak, projektjeinek koordinálása mentén. Ezzel biztosítható, hogy a hosszú távú szemléleten túl jelen időben sem sérülnek az alapvető érdekek egymás rovására.

Esélyegyenlőség

Az esélyegyenlőség elve azt hivatott biztosítani, hogy mindenki számára egyformán legyen lehetőség a település és környezete használatára, a gazdaság által nyújtott lehetőségek kiaknázására, szolgáltatások igénybevételére. A célok kitűzésénél, a beavatkozások tervezésénél szem előtt kell tartani, hogy az eredmények mindenki számára elérhetőek legyenek.

---

2. CÉLOK MEGFOGALMAZÁSA

Az életminőség javítása

A gazdaság, a társadalom és környezet egyensúlyának megteremtése a fenntarthatóság jegyében

Hernádbúd hosszú távú célja a térségi és a helyi lakosságot célzó marketing tevékenységek előtérbe helyezésével a közösségformáló és a társadalmi kohéziót erősítő fejlesztések megvalósítása, az élhető, szerethető közeg kialakítása, a vonzó települési környezet megteremtése, illetve az ezekhez kapcsolódó imázs tudatos alakítása és fenntartása. A helyi adottságoknak a hétköznapiakba való beültetése, tudatosítása nyomán kialakuló helyhez kötődés, az identitás formálódását erősítő közösségi programok, a kapcsolódó civil kezdeményezések támogatása, a lakosság bevonása a közéletbe. A minden korosztály és társadalmi réteg számára megfelelő rekreációs lehetőségek és települési alapszolgáltatások biztosítása népességmegtartó hatással bírnak, és gyarapítják a helyben maradók, valamint növelik a be- és visszaköltözők számát. Az közszolgáltatások és a közbiztonság színvonalának emelése mindezek megvalósításához elengedhetetlen feltétel.

A gazdaság fejlődésével, ezáltal munkahelyek teremtésével párhuzamosan a társadalmi kohéziót és a helyi identitást erősítő települési szintű tevékenységek egyre nagyobb hangsúlyt kell, hogy kapjanak, mivel az anyagi biztonságon túl a lakosság számára az e téren elért eredmények jelentenek kedvezőbb életfeltételeket, javítják az életminőséget, amelyek összességében nagymértékben járulnak hozzá a település népességmegtartó erejének növeléséhez. Az ifjúság helyben maradása, a helyben történő boldogulásuk feltételeinek megteremtése jelentik az alappillért, amelyen keresztül a szülők és a tágabb család támogató fellépése is fokozható. Az ehhez kapcsolódóan megfogalmazott közösségi célok és feladatok, és ezek közvetett eredményeként a magánerőforrások aktivizálódása elősegítik a helyi lakosság életkörülményeinek javulását, valamint pozitívan hatnak a térségre is.

Fontos az értékes táji környezet megőrzése, a regionális turisztikai vonzerő növelése.

Hernádbúd jelentős táji, természeti értékkel rendelkezik. Kiemelkedő érték a Hernád-folyó és holtágának jelenléte, természeti állapota. A település fejlődésének egyik alappillére a meglévő értékek védelme.

Hernádbúd hosszú távú átfogó célja, hogy a település jelentős táji, természeti értékeire építve, környezettudatos, fenntartható, értékalapú fejlesztések révén a természeti és a települési környezet harmonikus egysége jöjjön létre a településen. A turisztikai vonzerő növelése érdekében a település célja az aktív és szabadidős turizmus szolgáltatások fejlesztése, a rekreáció (vízi turizmus, kerékpározás, horgászat). Mindez szabadidő eltöltés kínálatának erősítése, a természeti területek, zöld felületek fejlesztése az ökoturizmus, támogatására.)

Konkrét cél: a fenntartható módon történő turizmusfejlesztés, amely egyaránt jelenti a projektek tervezésének és végrehajtásának költséghatékonyságát, a létrehozandó kapacitások folyamatos magas kihasználtságát végül, de nem utolsósorban a környezeti fenntarthatóságot (pl. természetvédelmi területek védelme) A természeti értékek, a biodiverzitás megőrzéséhez szükséges a védelem megerősítése. Az értékes területek olyan természetvédelmi szempontból jelentős területek, amelyek védettsége jogszabályi szinten nem biztosított. A jogi védelem ugyanakkor

---

nem terjed túl a területek határán, így a szomszédsági hatások nagymértékben befolyásolhatják azok állapotát. A természeti és tájképi értékek megőrzésében, veszélyeztetettségük csökkentésében szerepet kell, hogy kapjon a velük határos területek fejlesztésének koordinálása. Kiemelten fontos ez az országos jelentőségű védett természeti területek és értékek esetében. A természeti értékek bemutatása az ökológiai szemlélet erősítését, környezeti nevelést is szolgálja. A védett és védelemre érdemes területeket érintő beavatkozások során az értékmegőrzés, a természetvédelem szempontjainak maximális figyelembe vétele szükséges.

A természeti értékek megőrzéséhez kapcsolódik a Hernád-holtág revitalizációja. Ehhez a programhoz kapcsolódhatna a **holtág környezetében megvalósuló horgász múzeum és vendégház is**. A revitalizáció egyik célkitűzéseként megvalósuló vízminőség javulás. Az ökológiai hálózat mind térségi, mind belső kapcsolati rendszerében egyaránt szükséges a meglévő értékek megtartása és új értékek kialakítása. Az erdőterületek és a külterületi egybefüggő beépítetlen térség megőrzése, valamint az erdők védelme mind ezt a célt szolgálják. A védett és védelemre érdemes területek zöldfolyosó kapcsolatot biztosítanak a település természeti területei és a szomszédos települések hasonló területei között.

Részcélok és beavatkozások

Helyi identitástudat erősítése, népesség megtartása.

A helyi kulturális értékek megóvása, a hagyományok őrzése, a kulturális programok kínálatának bővítése nemcsak a helyi identitástudat erősítéséhez járul hozzá, hanem elősegíti a településbe beköltözők sikeres integrálását, valamint ismertté teszi a település sokszínű életét, közvetlen és tágabb környezetben. Az együttműködésekre és a civil kezdeményezésekre épülő helyi közösség erősödése a természeti adottságok hasznosításával és a biztonságos lakókörnyezet megteremtésével pedig vonzó életfeltételeket jelent, és ezzel növeli a település népességmegtartó képességét. A helyi lakosság és az üdülónépesség érdekei jelenleg különböznek, de hosszútávon a helyi lakosság belátja, hogy az üdülők számára nyújtott szolgáltatásaival bővül a saját megélhetése is. Ez lehet sportvendéglátás, **gasztronómia, kulturális rendezvények** egész sora.

2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

- A gazdaság élénkítése
- A helyi társadalom fejlesztése
- A természeti környezet megőrzése

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ELVEK (HORIZONTÁLIS CÉLOK)

átfogó cél 2030

STRATÉGIAI CÉL

Területi cél

T

Észak-magyarországi „ökosztráda” alrendszerének kiépítése, a Hernád-folyó ökológiai folyosó értékeinek védelme.

Az M30-as által sok település elérhetősége javul.

Specifikus cél

S

A társadalom és a gazdaság megújulását, a táj konszolidációját hátráltató infrastrukturális hiányosságok felszámolása. Értelmes munkahelyek teremtése a közmunka helyett.

2.2. Részcélok és a beavatkozások területi egységeinek meghatározása

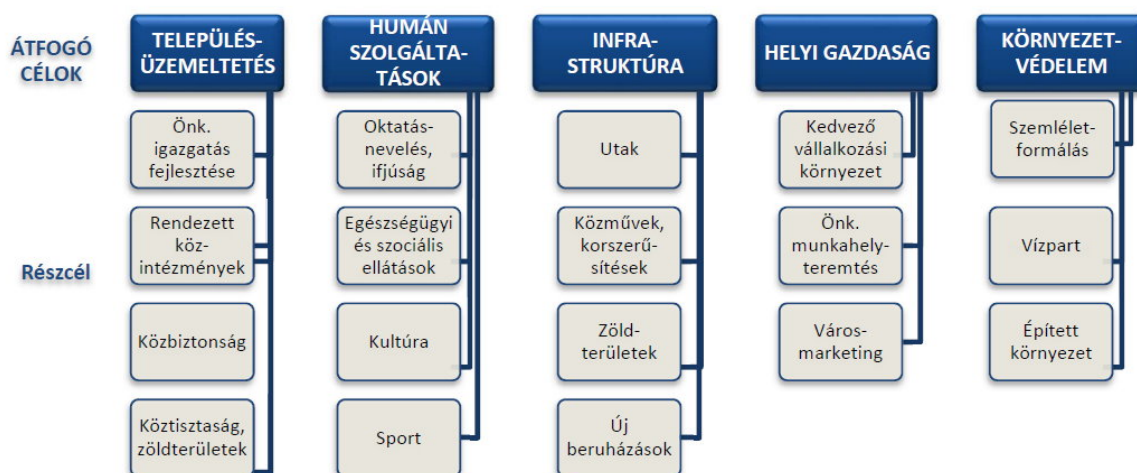
- helyi identitástudat erősítése, népesség megtartása
- térsgéi szerepkör fejlesztése
- ökoturizmus előtérbe helyezése
- turisztikai infrastruktúra fejlesztése
- ökológiai szemlélet erősítése
- humán infrastruktúra fejlesztése
- fenntartható mobilitás,
- biztonságos közlekedés
- energiahatékonyság
- klímavédelem és korszerű vízgazdálkodás
- magas hozzáadott értékű tevékenységek letelepedésének támogatása
- változatos rekreációs igényeket szolgáló zöldfelületi rendszer
- természeti és épített értékek megóvása és fejlesztése
- Hernád parti területek fejlesztése pl. csónakkikötő

Részcélok és beavatkozások területi egységének meghatározása

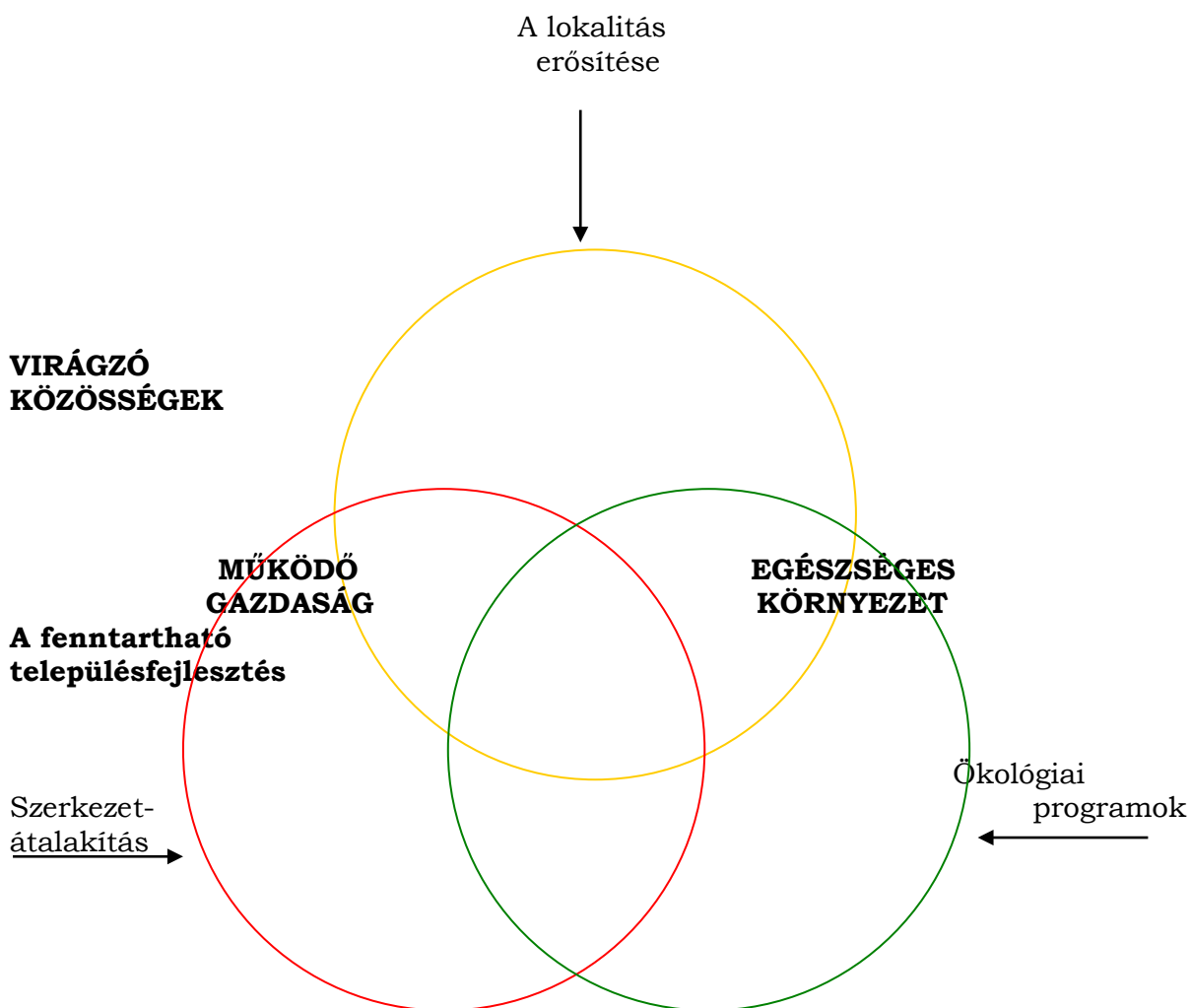
A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

A településnek rendelkeznie kell egy olyan hosszú távú jövőképpel, amely egy tudatos értékválasztást tükröz, illetve kijelöli azt a célállapotot, amelyet a település 2030-ra akar elérni. A települési jövőkép egy olyan vízió, amely a helyzet meghatározásból származó megállapításon alapul. Az átfogó célok a község középtávú, vagyis 5-7 éves fejlesztéspolitikai céljait rögzítik. A jövőkép elérése érdekében kerülnek meghatározásra az átfogó célok, vagyis a jövőkép teljesülésének előfeltételei. Azokat a középtávon realizálandó fókuszpontokat rögzítik, amely a településfejlesztés súlypontjai lesznek. Esetünkben a célállapot az átfogó célok esetében 2032. év. A településfejlesztési koncepció feladata továbbá részcélok kijelölése, amelyek már főbb fejlesztési területi illetve ágazati irányai lesznek a település fejlesztésének.

2.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

Az alábbi ábra szerint rendeződik a településfejlesztési cél:

A rendező elv tehát a fenntartható településfejlesztés, melynek elvei:

- A logisztikus megközelítés elve (globális szemlélet, helyi cselekvés)
- Integrációs elv (térégi együttműködés)
- A tartamosság elve
- A megelőzés és az elővigyázatosság elve
- Az alkalmazkodási formák megőrzésének elve
- A helyi erőforrások hasznosításának elve (külső természeti erőforrások minimalizálása)
- A környezet adekvát hasznosításának elve, a külső energia bevitel csökkentése
- A sokféleség megőrzése
- A nem anyagi érték hasznon elve
- A természeti erőforrások és megőrzésének egyidejűségi elve
- Az eltartó-képesség szerinti használat elve
- A körfolyamatokban történő összekapcsoltság elve
- A szubszidiaritás elve, a döntések szintjeinek helyes meghatározása
- A koegzisztencia elve „élni és élni hagyni”

2.2.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

Az önkormányzat kellemes és nyugodt környezetet kíván biztosítani a település egész területén.

3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

Partner településekkel való közös feladatok meghatározása

- munkahely-teremtés
- közlekedés-fejlesztés
- árvízvédelem
- természetvédelem
- ökológiai gazdálkodás-
- ökoturisztikai és vízi túra programok
- helyi, szermaradványoktól mentes, biztonságos élelmiszer ellátás
- megújuló energiaforrások, pl. napenergia hasznosítása
- klímavédelem
- szállásférőhelyek fejlesztése

Helyi fejlesztések

- közösségfejlesztés, civil szervezetek erősítés, falunapok rendezése
- helyi hagyományok ápolása (építészetben is)
- helyi közintézmények megújítása

Turisztikai célú fejlesztések formái:

Ökoturizmus, horgászturizmus, vízi turizmus

Az ökoturizmus a természeti turizmusnak az a válfaja, amely alapvetően a természeti értékek megismerésére irányul, ez pedig legkönnyebben egy Nemzeti Park által biztosított bemutatóhelyeken és környezeti nevelési programon keresztül lehetséges. Ahogy a társadalmi és gazdasági élet más területein, úgy a turizmusban is általános trendként lehet tekinteni a környezet- és egészségtudatosság növekedésére. Ennek okai sokrétűek, de leginkább az információáramlás fejlődésével és urbanizáció kritikus hatásaival magyarázható az, hogy a fejlett világ lakói egyre nagyobb számban fordulnak a természeti értékek megismerése felé.

Különösen így van ez az új információkra fogékony fiatal korosztály körében. Egy óvodás vagy iskolás gyermekkel útra kelő családnak a legfontosabb motivációi közé tartozik a természet közelsége, lehetőséget engedve annak élményt adó megismerésére is. Az ökoturizmus – mint a szelíd turizmus egyik típusa – sikeréhez nagyban hozzájárul a turizmus jól megfigyelhető globalizációja, ami az egyedi élmények eltűnésével jár együtt.

Aktív turizmus

A természeti turizmuson belül foglal helyet az aktív turizmus is, amelybe több turisztikai terméktípus is beletartozik (Az ökoturizmussal szemben azonban komoly különbség, hogy az aktív turizmus „fogyasztóinak” kereslete már nem, vagy nem kizárólag a természeti értékek megismerésére irányul, a természeti környezet csupán díszletként szolgál az abban való aktív tevékenységhez. Az attrakciók figyelembevételével bátran kijelenthető, hogy az ide tartozó magatartásformák jelentik Hernádbúd legfontosabb turisztikai potenciálját.

Természetjáró turizmus

Ezen célcsoportnak elsősorban a fiatal-középkorú korosztály számít, de a fiatal és a középkorú korosztály esetében is jelentős érdeklődést vált ki. Az idősebbek tekintetében inkább csak színező elemként jelenik meg ez a fajta mozgásforma.

Vízi turizmus

Hernádbúdon jó lehetőségek vannak egyes vízi sportokra pl.kajak-kenu túrázásra ez a sportolással is összefügg.

A Hernádszurdoki gát alatt már nem kell "tökéletes" ügyesség, de jól kell tudni kormányozni. A Hernád lefelé már erős vízitúrást tapasztalattal járható. Amennyiben külön tanulással, a vízitúra előtt más helyszínen történő tanulással, ha csak egy kevés tanulás hiányzik, egy tanulásra szánt "nulladik" nappal jó lehet a Hernád.

Kerékpáros turizmus

Az aktív turizmuson belül is az egyik legnagyobb szeletet a kerékpáros turizmus jelentheti. A kerékpározás mind hivatás-, mind szabadidő forgalomban megfigyelhető intenzív terjedése, infrastrukturális feltételeinek folyamatos javulása végett Hernádbúd turisztikai termékfejlesztési sorában is kellő súllyal kell figyelembe venni a két keréken történő élményszerzés lehetőségét. Jelenleg Hernádbúdon nem állnak rendelkezésre a kerékpáros turizmus infrastrukturális feltételei, hiszen sem kerékpáros pihenőpont, sem kerékpár kölcsönzési, sem kerékpár-szállítási lehetőség nincs a településen. Ez is lehet fejlesztési cél.

Éghajlati adottságok miatt kb. 6-8 hónapnyi, tehát bő félévnyi időtartam az az éves szezon, amikor érdemi kerékpáros turizmusról lehet beszélni. megfigyelhető ugyanakkor, hogy elsősorban a városi környezetben élő, magasabb iskolai végzettségűek mutatnak nagyobb affinitást a bicikli használatára. Fontos továbbá az összefüggő útvonalak megléte, valamint az esetleges szervizelési lehetőség is.

Horgászturizmus

A horgászturizmust a természetjáró és kerékpáros turizmussal hasonlóan az aktív turizmus típusai között tartja számon a szakirodalom. Tekintettel kell azonban lenni a más aktív turisztikai termékekkel szembeni különbségekre is. A jelentősebb érdeklődést kiváltó terméktípusokhoz képest a horgászturizmus még mindig egyedi érdeklődésű, speciális turisztikai terméknek tekinthető. Elsősorban a Hernád holtágai jöhetnek szóba.

Örökségturizmus

Az örökségturizmus a településen kétféle értelemben van jelen. Egyrészt a falusi, vidéki életnek. A kulturális örökségturizmus szoros kapcsolatot mutat a jelentős tömegeket megmozgató barátok és rokonok meglátogatása). A szülőföld, valamint eleink életének megismerése kapcsolja össze a VFR-turizmust a kulturális örökségturizmussal. Az örökségturizmus egyik alapja a régészeti kelőhelyek

---

sokasága, a népi építészeti emlékek, az etnikai múlt, a vallási emlékek stb. A környéken több település is jelenthet vonzerőt/Encs, Gönc, Vizsoly, Gibárt/

Falusi turizmus

Hernádbúd település földrajzi helyzete folytán értelemszerűen jó adottságokkal rendelkezik a falusi turizmus terén. Ennek keresletéről az állapítható meg, hogy lényegében minden korosztályt érint. A gyermekes családok a gyermekekkel biztonságos falusi üdülési lehetőségek miatt választják (csend, nyugalom, alacsony forgalom). A fiatalokat és a fiatal középkorúakat a falusi turizmussal szimbiózisban álló aktív turisztikai termékek igénybevétele motiválja. A középkorúak a városból való kiszakadás lehetőségeit találják meg, míg az idősek a szülőföldre való visszalátogatás, a gyökerek, a múlt megismerését tartják fontosnak. A falusi turizmus vonzereje éppen a városiasodás káros hatásaiból táplálkozik. A növekvő gépjárműforgalom, állandósuló dugók, a munkahelyen az egyént érő stresszhelyzetek előbb-utóbb a városi létből való menekülésre kényszerítik az embert. Ehhez járul a gépesített fogyasztói gazdaság minden negatív hatása, aminek következtében egyre erősebb az igény az organikus, hagyományos termelési módon előállított termékek fogyasztására. Ez utóbbi a falusi turizmussal oly szoros szimbiózisban álló agroturizmust is fellendülésre készítheti.

Ifjúsági turizmus

Az ifjúsági turizmus jelentősége folytonos és dinamikus növekedésnek örvend, mind nemzetközi, mind hazai tekintetben. Az y generáció utazását több tényező is pozitívan befolyásolja, így iskolai kötelező kirándulások, baráti kapcsolatok szorossága, de olyan objektív tényezők is, mint az utazási Hernádbúd szempontjából hátrány viszont, hogy a fiatalság elsősorban a nyüzsgő, „élettel teli” helyeket keresi, a kikapcsolódásnak élményekkel jobban átszőtt változatait keresik. A természeti értékek megismerésére való fogékonyságot az iskolával, valamint családdal együtt történő utazások képesek erősíteni. Azonban azt is látni kell, hogy bár az ifjúsági turizmus töretlenül fejlődik, alacsonyabb költsésszintje, és idegenforgalmi adófizetésük elmaradása miatt nem lehet csak erre rentábilis turizmust építeni. Ahol nincs biztosítva szállás, ott általában kisebb a költség. Fontos lenne a térségi kínálat összehangolása.

3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

A lakónépesség alakulása 2007-2016. közötti időszakban

Az üdülés, idegenforgalom nagyságrendjét a helyi lakosság befolyásolja, mivel az alapvető szolgáltatásokat nekik kell nyújtani. Problémát jelenthet az előregedő népesség, a település megközelíthetőségének javulása csökkenti az elvándorlást.

A lakónépesség csökkenő tendenciát mutat.

A lakások száma, komfortfokozata fontos tényező, még akkor is, ha család életében a vendég nem vesz részt. A vidéken sokkal inkább külön szálláshely létesítésére van igény. Ezért jelentkezett igény a horgászmúzeum mellett is szálláshely létesítésére.

3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

Elsősorban a meglévő lakókörnyezet megóvása, fejlesztése a cél. Egyik probléma, a Hernád-folyó nagyvízi meder övezete érinti a települést. Mivel a lakónépesség jelentősebb növekménye nem prognosztizálható, ezért új lakóterületek kijelölésével nem számolunk. Egyes lakóingatlanok üdülővé való átminősítése várható, illetve az üdülőtelepen és a zártkertekben megjelenő lakófunkciókkal is számolnunk kell.

3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére.

A népi építészet is hordoz helyi sajátosságokat. A helyi hagyományok megőrzése érdekében célszerű lenne a településvédelmi kézikönyv és az arra épülő helyi településképvédelmi rendelet megalkotása. Ez elkészült. A hagyományos falusi életmód sajátos érték. A néprajzi hagyományok, megmaradt tárgyak, eszközök arra utalnak, hogy a család önellátása, egész napos elfoglaltsága, munkamegosztása biztosított volt.

4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE

4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer

A fejlődő magyar vállalkozások, az innováció és tudomány (K+F), az új energiapolitika, a megújuló energiák fejlesztése, a fejlődő vidék, a területfejlesztés prioritása.

A kormány a területfejlesztési elképzeléseivel összhangban, a cél, a vidék felzárkóztatásának segítése.

A kormány által meghatározott fejlesztési irányok kihatnak az Önkormányzat fejlesztési elképzeléseire is.

Az EU és hazánk célkitűzései hasonlóak, a foglalkozási ráta és a K+E szint emelkedése az energia hatékonyság növelése, az üvegházgáz kibocsátás csökkentése, az iskolázott emberfő növekedése, a szegénység csökkentése, mind megtalálhatók a 2020-ig terjedő programokban:

- Figyelembe kell azonban venni, hogy a települést körülvevő gazdasági, politikai folyamatok módosíthatják az elképzelésünk megvalósítását.
- Az évenkénti közmeghallgatásokon, a lakosság részéről látogatott falugyűléseken elhangzott javaslatok, valamint a civil szervezetek számának szaporodása és megnövekedett aktivitásuk alapján ismertté és kialakíthatóvá válik a közakarat, hisz a napi, heti találkozások a község lakóival, a szervezetek vezetőivel erre alapot adnak. A képviseleti demokrácia alapján az önkormányzati képviselők is a köz akaratát továbbítják a fejlesztési koncepció, HERNÁDBÚD jövőképek kialakításában is.

4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére

Évente legalább egy alkalommal lakossági fórumokon a helyben felmerülő igényeket rögzíteni kell, és a gazdaság függvényében meghatározott célok érdekében meghatározott időszakonként a településfejlesztési koncepciót módosítani lehet.